

Войтко С. В.*докт.економ. наук, доцент,
Національний технічний університет України «КПІ»*

КРАЇНИ ГРУПИ G20 ТА TOP-20 ЗА РІВНЕМ ЕКОНОМІКИ У КООРДИНАТАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

СТРАНЫ ГРУППЫ G20 И TOP-20 ЗА УРОВНЕМ ЭКОНОМИКИ В КООРДИНАТАХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

COUNTRIES OF THE GROUP G20 AND TOP-20 BY LEVEL OF ECONOMICS IN THE COORDINATE POINT OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Приведено основні відомості та склад групи країн G20 та групи TOP-20 за економічним розвитком. Поставлено завдання дослідження положення цих країн у координатах індексів сталого розвитку. Використано для дослідження методології Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. Визначено перелік країн, які присутні в обох групах, що аналізуються. Здійснено візуалізацію розміщення груп країн G20 та TOP-20 у просторі Індексу економічного виміру та Індексу сталого розвитку, а також Індексу економічного виміру та Індексу гармонізації, за Компонентами якості життя та безпеки життя. Здійснено аналіз розміщення у зазначених просторах з метою пошуку закономірностей та відмінних рис для тих чи інших країн. Доведено, що рівень розвитку економіки для найрозвинутіших країн світу не повною мірою відповідає положенням концепції сталого розвитку і країни з дещо меншими рівнями економічного розвитку є більш гармонізованими за економічною, соціальною та екологічною складовими. Окреслено особливості розміщення країн у вищезазначених просторах, а також приведено порівняння груп з Україною.

Ключові слова: G20, економічний розвиток, сталий розвиток, компоненти

Приведено основные сведения и состав группы стран G20 и группы TOP-20 по экономическому развитию. Поставлено задание исследовать положение этих стран в координатах индексов устойчивого развития. Использовано для исследования методологии Мирового центра данных с геоинформатики и устойчивого развития. Определено перечень стран, которые присутствуют в обеих группах, которые анализируются. Произведена визуализация размещения групп стран G20 и TOP-20 в пространстве Индекса экономического измерения и Индекса устойчивого развития, а также Индекса экономического измерения и Индекса гармонизации, за компонентами качества жизни и безопасности жизни. Сделан анализ размещения в приведенных пространствах с целью поиска закономерностей и отличительных черт для тех или иных стран. Доведено, что уровень развития экономики для наиболее развитых стран мира не полной мерой соответствует положениям концепции устойчивого развития, и страны с несколько меньшим уровнем экономического развития являются более гармонизированным за экономической, социальной и экологической составляющей. Определены особенности размещения стран у вышеуказанных пространствах, а также приведено сравнение групп с Украиной.

Ключевые слова: G20, экономическое развитие, устойчивое развитие, компоненты

Reported the basic information and composition of the group of G20 and the group's top 20 for the economic development. Put the research of the position of the country in the coordinates of indexes of sustainable development. Used to investigate the methodology of the World Data Center for Geoinformatics and Sustainable Development. It was established the list of countries in both groups are analyzed. Visualized of the accommodation groups of G20 and the TOP-20 in the space of the Index and the Index of Economic dimension of sustainable development and the economic dimension of the Index

and the Index of harmonization by components of quality of life and security of life. Analyzed the location in the above expanses in order to find regularities and the distinguishing features for different countries. Proved that the level of economic development for the most developed countries do not fully comply with the provisions concept of sustainable development and the country with slightly lower levels of economic development are more harmonized in the economic, social and environmental components. Described the peculiarities, in the above location of space, and it was given the comparison groups with Ukraine.

Keywords: G20, economic development, sustainable development, components

Вступ. Крупніші економіки світу відіграють визначальну роль у формуванні та розвитку цивілізації. Так, група двадцяти (офіційно: англ. Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors) — формат міжнародних нарад міністрів фінансів і голів центральних банків, які представляють 20 економік: 19 найбільших національних економік та країни Європейського Союзу (ЄС) [1]. У сукупності G20 представляють 90 % світового валового національного продукту, 80 % світової торгівлі (включаючи торгівлю у середині ЄС) і дві третини населення світу. Проте досить важливим є дослідження й TOP-20 країн за економічним виміром. До речі, чіткого співпадіння цих двох груп не існує. Так, досить економічно розвиненими країнами, які не належать до групи G20, є (дані за 2013 рік, приведено за алфавітом): Австрія; Данія; Ірландія; Катар; Люксембург; Нідерланди; Нова Зеландія; Норвегія; Об'єднані Арабські Емірати; Сінгапур; Фінляндія; Швейцарія; Швеція.

У зв'язку з цим виникає проблема поглибленого вивчення потужних економік, враховуючи як дані міжнародних організацій, так і аналітичні результати моделювання економічних процесів. Наукові розробки стосовно дослідження особливостей економічного розвитку тих чи інших країн здійснюють авторитетні міжнародні організації, такі як The Heritage Foundation [2], World Economic Forum [3] на сайтах яких подається інформація стосовно індексів «Index of Economic Freedom» та «Global Competitiveness Index» відповідно. Досить містка база даних показників, які використовуються у формуванні індексів знаходиться на сайті Світового банку [4]. Науково обґрунтована методика інтеграції вищезазначених індексів та інших індексів та індикаторів в Індекс економічного виміру здійснено у Світовому центрі даних з геоінформатики та сталого розвитку та представлено на сайті [5], окремі аспекти приведені в [6].

Практичне значення у використанні інформації стосовно економічного розвитку тієї чи іншої країни полягає у можливості прийняття та реалізації управлінських рішень на державному рівні стосовно подальшого розвитку країни. Також це надає можливість аналізувати закономірності посідання тих чи інших позицій у рейтингах порівняно з іншими державами, які мають близькі показники. Саме положення у рейтингу показує місце країни у геополітичному та соціально-економічному просторах. Корегування цієї позиції у динаміці є досить складним завданням, адже має виконуватися на найвищому рівні держави, формуючи керівництвом відповідну економічну політику.

Отже, актуальності набуває визначення особливостей економічного розвитку країн «Великої Сімки», країн групи G20 та країн, які входять до TOP-20 економічно розвинених країн. Важливим є порівняння індексів України з індексами країн вищезазначених груп. До того ж доцільним є пошук подібності та розбіжності у економічному розвитку.

Постановка завдання. Ставиться завдання з дослідження положення країн G20, групи TOP-20 за економічним розвитком та України у координатах індексів сталого розвитку, таких як Індекс економічного виміру та Індекс сталого розвитку, а також у координатах Індексу економічного виміру та Індексу гармонізації, окремо за Компонентами якості життя та безпеки життя. На основі порівняльного аналізу здійснюватиметься дослідження розміщення країн у зазначених просторах з метою пошуку закономірностей та відмінних рис для тих чи інших країн.

Науковою проблемою є об'єктивне оцінювання положення країн у системах координат, що визначають рівень їх економічного розвитку.

Методологія. *Теоретичну основу* дослідження складає системний підхід до аналізу індексів, які характеризують економічний розвиток тієї чи іншої країни. *Методологічну основу* становлять концептуальні положення сталого розвитку, методики системного та компаративного аналізу. У роботі використовуються напрацювання провідних іноземних та вітчизняних вчених у досліджуваній сфері. У процесі дослідження використовуються інформаційні бази Державної служби статистики України [7] та дослідження Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку [5].

Результати дослідження. На основі методології [5] сформовано табл. 1, у якій приведено положення у рейтингу країн групи G20, значення Індексу економічного виміру, компоненти якості та безпеки життя, Індекси гармонізації та сталого розвитку.

Індекс економічного виміру та індекси сталого розвитку країн групи G20, 2013 рік

Рейтинг	Країни G20, за алфавітом	Iec	Cqi	Csl	G	Isd
4	Австралія	0,837	1,287	1,531	0,831	2,818
104	Аргентина	0,265	0,944	1,179	0,637	2,123
62	Бразилія	0,467	1,007	1,366	0,846	2,373
9	Велика Британія	0,817	1,395	1,286	0,967	2,682
71	Індія	0,418	0,510	1,091	0,567	1,600
64	Індонезія	0,457	0,747	1,082	0,915	1,829
52	Італія	0,522	1,243	1,219	0,805	2,463
3	Канада	0,842	1,286	1,485	0,867	2,771
58	Китай	0,474	0,687	1,120	0,694	1,807
20	Південна Корея	0,738	1,211	1,182	0,880	2,392
35	Мексика	0,584	0,936	1,146	0,777	2,082
12	Німеччина	0,807	1,386	1,335	0,993	2,721
53	Південно-Африканська Республіка	0,518	0,683	0,969	0,517	1,652
82	Російська Федерація	0,357	0,660	1,352	0,778	2,012
5	США	0,837	1,332	1,361	0,814	2,694
44	Туреччина	0,551	0,802	1,206	0,713	2,008
27	Франція	0,663	1,324	1,312	0,902	2,636
13	Японія	0,788	1,334	1,294	0,961	2,628
Мінімальне значення		0,265	0,510	0,969	0,517	1,600
Максимальне значення		0,842	1,395	1,531	0,993	2,818
Середнє арифметичне значення		0,608	1,043	1,251	0,804	2,294

Відзначимо, що лише 7 країн з G20 входять до TOP-20 за індексом економічного виміру компоненти якості життя сталого розвитку, до них відносяться (за рейтингом Iec: Канада (3), Австралія (4), США (5), Велика Британія (9), Німеччина (12), Японія (13), Південна Корея (20)). Загалом група G20 містить досить різні країни за економічним виміром зі значенням Iec від 0,265 для Аргентини (104 позиція з 106) до 0,842 для Канади (позиція 3).

На рис. 1 представлено розміщення країн G20 у просторі Індeksu економічного виміру та Індeksu сталого розвитку.

Особливості місця розташування країн є те, що переважна більшість країн G20 розміщуються на «краях» обабіч середньої лінії. Виключенням є країни, які посідають високі позиції як за Індексом економічного виміру, так і за Індексом сталого розвитку (Австралія, Велика Британія, Канада, Німеччина, США, Сінгапур, Японія). Зазначимо, що 5 з них є країни групи G7. Для наочності такого стану приведено на рис. 2 розміщення країн G20 у координатах Індeksu економічного виміру та Індeksu гармонізації.

Отже маємо для країн G20 досить різномірну групу, що підтверджується саме Індексом гармонізації. Додаткового аналізу потребують такі країни, як Індонезія з незначним рівнем економіки та досить високим рівнем гармонізації економічного, соціального та екологічного вимірів.

Стосовно першої 20-тки країн за економічним виміром Компоненти якості життя сталого розвитку, то слід зазначити те, що до першої двадцятки (табл. 2) ввійшли 17 країн з тих, які присутні у рейтингу TOP-20 за обсягом ВВП на одну особу (окрім Бельгії, Ісландії та Франції).

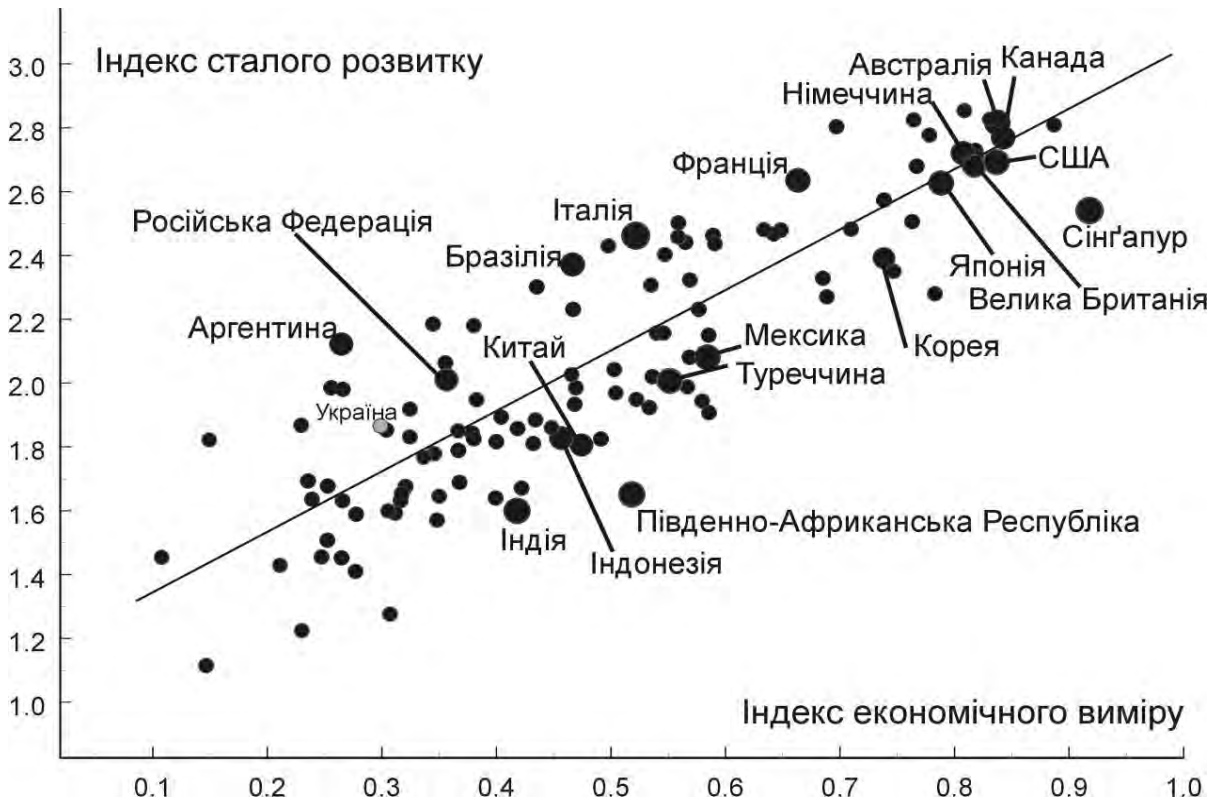

Рис. 1. Візуалізація розміщення країн G20 у просторі Індeksu економічного виміру та Індeksu сталого розвитку, 2013 рік

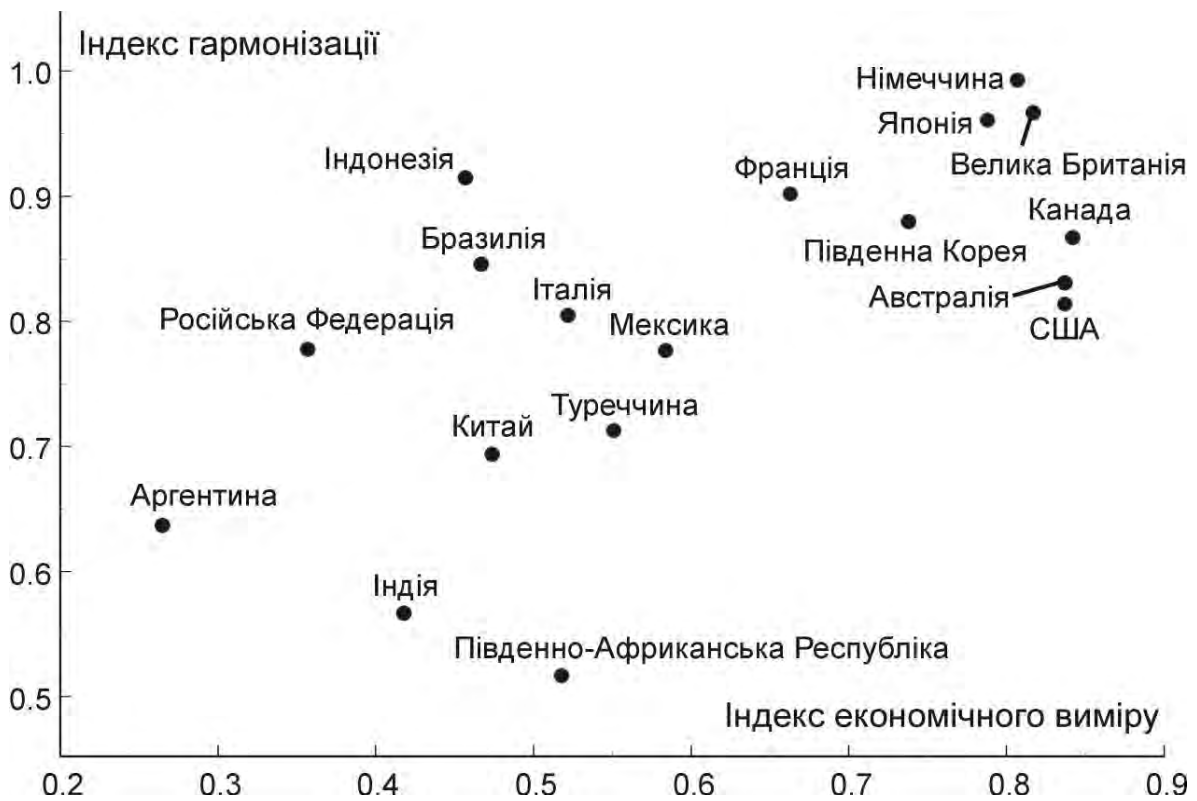

Рис. 2. Розміщення країн G20 у координатах Індeksu економічного виміру та Індeksu гармонізації

Індекс економічного виміру та індекси сталого розвитку першої двадцятки країн, 2013 рік

Рейтинг	Країна	Iec	Cqi	Csi	G	Isd
1	Сінгапур	0,918	1,224	1,318	0,756	2,542
2	Швейцарія	0,887	1,483	1,327	0,913	2,810
3	Канада	0,842	1,286	1,485	0,867	2,771
4	Австралія	0,837	1,287	1,531	0,831	2,818
5	США	0,837	1,332	1,361	0,814	2,694
6	Нова Зеландія	0,831	1,400	1,428	0,974	2,828
7	Фінляндія	0,819	1,331	1,379	0,949	2,711
8	Данія	0,818	1,335	1,395	0,952	2,730
9	Велика Британія	0,817	1,395	1,286	0,967	2,682
10	Нідерланди	0,814	1,372	1,305	0,978	2,677
11	Швеція	0,808	1,377	1,477	0,954	2,855
12	Німеччина	0,807	1,386	1,335	0,993	2,721
13	Японія	0,788	1,334	1,294	0,961	2,628
14	Катар	0,783	1,004	1,277	0,644	2,281
15	Люксембург	0,778	1,313	1,464	0,894	2,778
16	Австрія	0,767	1,374	1,306	0,964	2,680
17	Норвегія	0,764	1,389	1,437	0,957	2,826
18	Ірландія	0,763	1,247	1,260	0,901	2,507
19	Об'єднані Арабські Емірати	0,747	0,969	1,383	0,720	2,351
20	Південна Республіка Корея	0,738	1,211	1,182	0,880	2,392
98	Україна*	0,299	0,669	1,198	0,721	1,867
Мінімальне значення		0,299	0,669	1,182	0,644	1,867
Максимальне значення		0,918	1,483	1,531	0,993	2,855
Середнє арифметичне значення		0,784	1,272	1,354	0,885	2,626

* – включено для порівняння

Слід відзначити, що до цієї двадцятки входять 5 країн з «Великої Сімки», переважно країни Європи, нові індустріальні країни та окремі країни-експортери нафти та газу. За економічним виміром різниця у групі складає за *Iec*: від 0,738 до 0,918, таки ж незначні відхилення маємо для *Isd*: від 2,281 до 2,855. Проте спостерігається досить значні розбіжності у Індексу якості життя *Cqi*: від 0,969 до 1,483, та Індексу безпеки життя *Csi*: від 1,182 до 1,531. Значні розбіжності отримали для індексу гармонізації *G*: межі від 0,644 до 0,993.

Стосовно України, то відносно до країн TOP-20 за економічним виміром маємо значне відставання за Індексом економічного виміру *Iec* та Компонентою якості життя *Cqi*. Всі інші індекси України має досить наближеними до країн, що розглядаються.

На рис. 3 представлено візуалізацію співвідношень Індексу економічного виміру та Індексу сталого розвитку. Група країн TOP-20 є досить сконцентрованою. Дещо осторонь знаходяться країни-експортери енергоресурсів та Південна Корея.

Розглядаючи компоненти якості життя та безпеки життя маємо, що для цих країн спостерігається досить значна неоднорідність групи, рис. 4. За Компонентою якості життя *Cqi* група країн

є досить скупчена, за виключенням країн-експортерів енергоресурсів. Країни «Великої Сімки» за Компонентою безпеки життя *Cs* посідають посередні місця у визначеній групі.

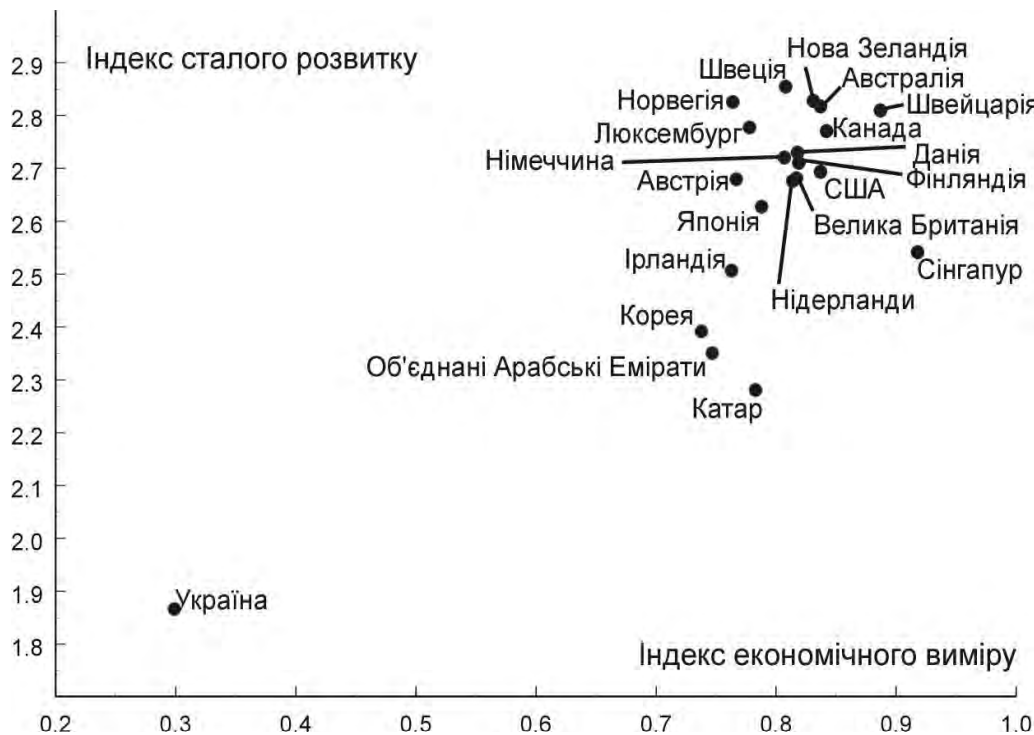

Рис. 3. Візуалізація для країн TOP-20 за економічним виміром співвідношень Індексу економічного виміру та Індексу сталого розвитку, 2013 рік

Рис. 4. Візуалізація для країн TOP-20 за компонентами якості життя та безпеки життя (2013 рік, Україна подана для порівняння)

Аналіз TOP-20 за співвідношенням Індексу економічного виміру та Індексу гармонізації показує, що половина країн скупчена у верхньому правому куті, рис. 5, проте інші дещо «розпорознені» на значній відстані від цієї групи. До того ж переважна кількість з цих країн належать діапазону від 5 до 10 рейтингу за Індексом економічного виміру.

Рис. 5. Розміщення країн TOP-20 у координатах Індексу економічного виміру та Індексу гармонізації, 2013 рік

Зазначене доводить те, що рівень розвиненості економіки для найрозвинутіших країн світу не повною мірою відповідає положенням концепції сталого розвитку, країни з дещо меншими рівнями економічного розвитку є більш гармонізованими за економічною, соціальною та екологічною складовими.

Висновки. Отже, підсумовуючи вищезазначене, слід виділити певні особливості: 1) країни «Великої Сімки», які входять й до G20, розміщуються в перших 11-и позиціях рейтингу, саме 11-е місце посідає Італія, яка більшою мірою відчула наслідки глобальної економічної кризи, всі інші розміщені у перших восьми позиціях; 2) країни групи G20 мають досить значні розбіжності у економічному розвитку, насамперед, така розбіжність пов'язана з економічним розвитком Аргентини; 3) країни G20 у координатах Індексу економічного виміру та Індексу сталого розвитку характеризуються значною залежністю між цими індексами при їх вищих значеннях; 4) за показниками економічного розвитку Україна має нижчі позиції, ніж будь-яка країна групи G20, проте за Індексом сталого розвитку – не найгірші; 5) ускладненим є розбіжності у співвідношенні рівня економічного розвитку та Індексу гармонізації; 6) група країн TOP-20 у координатах економічного виміру та сталого розвитку є досить сконцентрованою, проте дещо відділяються від групи країни-експортери енергоресурсів та Південна Корея; 7) для групи країн TOP-20 у координатах Компоненти якості життя та Компоненти безпеки життя маємо дещо розрізнені позиції країн з невизначеними залежностями; 8) переважна більшість країн TOP-20 у координатах Індексу економічного виміру та Індексу сталого розвитку має чітку область скупчення.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження: методичний підхід до визначення закономірностей та відмінних рис у розвитку економічно потужних країн на основі порівняльного аналізу у двовимірному просторі з використанням інтегральних показників (індексів), який, на відміну від існуючих, надає змогу визначити положення країн g20, групи тор-20 за економічним розвитком та України у координатах індексів сталого розвитку.

Практичне значення отриманих результатів: дослідження положення України поміж країн g20, групи тор-20 за економічним розвитком надає можливість визначитися з варіантами розвитку країни порівняно з економічно розвиненими країнами.

Напрямок подальших досліджень: доцільно науковий пошук здійснювати, використовуючи динаміку обраних показників, адже зазначене надасть змогу прослідкувати у часі зміну місця у рейтингу та відносного положення країн за значні проміжки часу.

Література:

1. The Group of Twenty (G20) [Electronic Resource]: 2014 – Mode of access: http://www.g20.org/about_G20
2. HF [Electronic Resource]: Heritage Foundation. – Електрон. дан. (1 файл). – 2011 – Mode of access: www.heritage.org
3. WEF [Electronic Resource]: World Economic Forum. – Електрон. дан. (1 файл). – 2011 – Mode of access: www.weforum.org.
4. Офіційний сайт Світового банку. Data & Research. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://econ.worldbank.org/>.
5. Сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/>
6. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К.: Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2012. – 72 с.
7. Державна служба статистики України. Статистична інформація: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

УДК: 327.82+327.51

Герасимчук В.Г.*докт. екон. наук, професор,
Національний технічний університет України “КПІ”***СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО:
ПРИНЦИПИ, ІНСТРУМЕНТАРІЙ, ЕФЕКТИВНІСТЬ****СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПАРТНЕРСТВО:
ПРИНЦИПЫ, ИНСТРУМЕНТАРИЙ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ****STRATEGIC PARTNERSHIP:
PRINCIPLES, TOOL, EFFICIENCY**

Розглянуто концептуальні підходи до визначення поняття “стратегічне партнерство” та його різновидів. Сформульовано умови, критерії та основні принципи встановлення відносин стратегічного партнерства при здійсненні експортно-імпортних операцій. Виділено основні моделі відносин стратегічного партнерства та розмежовано етапи його становлення в Україні. Досліджено результативність співробітництва між державами за відповідними категоріями номінальних стратегічних партнерів. Згруповано за показником ВВП (ПКС) двадцять найпотужніших економік на підставі прогнозних значень розвитку світової економіки до 2050р. Запропоновано рекомендації стосовно прийняття рішень органами влади на предмет визначення векторів стратегічного партнерства. Розроблено заходи для реалізації принципів стратегічного партнерства, спрямовані на зміцнення моралі, відновлення і подальший розвиток освіти, науки, промисловості, аграрного сектору для корінного поліпшення добробуту української нації.

Ключові слова: інструментарій, ефективність, міжнародні відносини, принципи, світова економіка, співробітництво, стратегічне партнерство

Рассмотрены концептуальные подходы к определению понятия “стратегическое партнерство” и его разновидностей. Сформулированы условия, критерии и основные принципы установления отношений стратегического партнерства при осуществлении экспортно-импортных операций.